

Utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för utgiftsområde 19, som totalt uppgår till närmare 3,6 miljarder kronor för 2017. Därmed avstyrker utskottet oppositionspartiernas alternativa budgetförslag. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om vissa bemyndiganden om ekonomiska åtaganden. Utskottet har därtill följt upp regeringens resultatredovisning för utgiftsområdet och redovisar i ett ställningstagande sina iakttagelser med utgångspunkt i uppföljningen.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks.

Företrädarna i utskottet för Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har avstått från att delta i beslutet om anslag och hänvisar i särskilda yttranden i stället till de budgetförslag som respektive parti har lagt fram.

Behandlade förslag

Proposition 2016/17:1 inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

Fyra yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2016/17.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Budgetprocessen i riksdagen	4
Betänkandets disposition	5
Utskottets överväganden.....	6
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 19	6
Inledning	6
Propositionen	6
Utskottets ställningstagande.....	9
Anslag inom utgiftsområde 19	13
Inledning	13
Propositionen	14
Motionerna.....	19
Vissa kompletterande uppgifter	20
Utskottets ställningstagande.....	21
Särskilda yttranden	24
1. Anslag inom utgiftsområde 19 (M)	24
2. Anslag inom utgiftsområde 19 (SD).....	26
3. Anslag inom utgiftsområde 19 (C)	27
4. Anslag inom utgiftsområde 19 (L)	30
5. Anslag inom utgiftsområde 19 (KD)	32
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	35
Propositionen	35
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17	35
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionens anslagsförslag.....	36
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens och oppositionens förslag till beställningsbemyndiganden.....	37
<i>Bilaga 4</i>	
Utskottets anslagsförslag	38
<i>Bilaga 5</i>	
Utskottets förslag till beställningsbemyndiganden	39
<i>Tabell</i>	
Tabell 1. Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsnivåer för utgiftsområde 19 Regional tillväxt	13

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Anslag inom utgiftsområde 19

a) Anslagen för 2017

Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 19 enligt utskottets förslag i bilaga 4.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2016/17:1 utgiftsområde 19 punkt 1 och avslår motionerna

2016/17:2659 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 10,

2016/17:3399 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 1,

2016/17:3440 av Helena Lindahl m.fl. (C) och

2016/17:3461 av Said Abdu m.fl. (L).

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2017 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som anges i utskottets förslag i bilaga 5.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2016/17:1 utgiftsområde 19 punkt 2.

Stockholm den 1 december 2016

På näringsutskottets vägnar

Jennie Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jennie Nilsson (S), Lars Hjalmered (M)*, Åsa Westlund (S), Hans Rothenberg (M)*, Ingemar Nilsson (S), Hanif Bali (M)*, Per-Arne Håkansson (S), Helena Lindahl (C)*, Mattias Bäckström Johansson (SD)*, Penilla Gunther (KD)*, Anna-Caren Säterberg (S), Sofia Fölster (M)*, Hanna Westerén (S), Johan Nissinen (SD)*, Jonas Eriksson (MP), Maria Weimer (L)* och Håkan Svenneling (V).

* Avstår från ställningstagande under punkt 1, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens proposition 2016/17:1 (budgetpropositionen) i de delar som gäller utgiftsområde 19 Regional tillväxt och fyra motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2016/17. Regeringens förslag till riksdagsbeslut och förslagen i motionerna återfinns i bilaga 1.

I bilaga 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2017 och beställningsbemyndiganden samt de avvikelser från dessa som företrädare för Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna föreslår i sina anslagsmotioner. I bilaga 4 finns utskottets förslag till anslagsfördelning och i bilaga 5 finns utskottets förslag om beställningsbemyndiganden.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i första steget i budgetprocessen fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Riksdagen har, med bifall till regeringens förslag, bestämt utgiftsramen för 2017 för utgiftsområde 19 Regional tillväxt till 3 595 481 000 kronor (prop. 2016/17:1, bet 2016/17:FiU1). I detta ärende ska näringsutskottet föreslå för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag för utgiftsområdet ska göras genom ett beslut (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat. I utskottets beredning av ärenden ingår uppgiften att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i uppföljningen ingår att behandla den resultatredovisning som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21). Av riktlinjerna framgår att riksdagen beställer och tar emot information om resultatet av statens verksamhet.

Mot den bakgrunden har utskottet analyserat regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 19 Regional tillväxt i budgetpropositionen. Analysen har syftat till att vara ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

I betänkandet beskrivs inledningsvis resultatet av den uppföljning som har gjorts av regeringens resultatredovisning. Därefter behandlas regeringens förslag till anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt samt motsvarande förslag i motionerna.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 19

Inledning

Hösten 2015 genomförde näringsutskottet en uppföljning av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2016, utgiftsområdena 19 Regional tillväxt, 21 Energi och 24 Näringsliv. Uppföljningen omfattade i första hand en översiktlig genomgång och analys av de mål och indikatorer som hade använts inom respektive utgiftsområde. Därutöver undersöktes resultatredovisningens struktur och förhållandet mellan mål, indikatorer och vissa resultat. Syftet med uppföljningen var att ta fram ett fördjupat underlag till näringsutskottets beredning av budgetpropositionen och för utskottets fortsatta dialog med regeringen om utvecklingen av mål- och resultatstyrningen inom utskottets beredningsområde. Utskottets ställningstaganden med anledning av iakttagelserna redovisades i utskottets budgetbetänkanden för respektive utgiftsområde (bet. 2015/16:NU1, bet. 2015/16:NU2 och bet. 2015/16:NU3).

Näringsutskottets grupp för uppföljning och utvärdering (Nuguu) har under hösten 2016 följt upp i vilken utsträckning regeringen i budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1) har beaktat och tillgodosett de synpunkter på resultatredovisningen som utskottet framförde i förra årets budgetbetänkanden.

Propositionen

Mål för utgiftsområdet

Riksdagens mål för den regionala tillväxtpolitiken är utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft. Målet fastställdes 2007 och en mer utförlig beskrivning av politikens mål finns att läsa i budgetpropositionen för 2008 (prop. 2007/08:1 utg.omr. 19).

I budgetpropositionen för 2017 anges att den regionala tillväxtpolitiken även ska bidra till regeringens tre prioriterade områden: att nå det övergripande målet om att ha lägst arbetslöshet i EU 2020, att nå de nationella miljömålen samt att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män. Vidare redovisar regeringen mål för jämställd regional tillväxt som innebär att kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att nå inflytande i det regionala tillväxtarbetet och få tillgång till tillväxtresurser.

I avsnittet Mål redovisar regeringen också EU:s mål och prioriteringar för sammanhållningspolitiken. Sammanhållningspolitiken är EU:s politik för regional tillväxt och sysselsättning med målet att bidra till ekonomisk, social och territoriell sammanhållning inom EU. Sammanhållningspolitikens insatser bidrar även till målen för politikområdet. Under programperioden 2014–2020 är Europa 2020-strategin vägledande på området. Strategin bygger på följande tre prioriteringar som också är tänkta att förstärka varandra:

- Smart tillväxt: utveckla en ekonomi baserad på kunskap och innovation.
- Hållbar tillväxt: främja en resurseffektivare, grönare och konkurrenskraftigare ekonomi.
- Inkluderande tillväxt (tillväxt för alla): stimulera en ekonomi med hög sysselsättning och med social och territoriell sammanhållning.

Med utgångspunkt i den partnerskapsöverenskommelse regeringen har slutit med kommissionen som preciserar sammanhållningspolitikens genomförande i Sverige under nästa strukturfondsperiod fattade regeringen i juli 2015 beslut om en nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020. Strategin och dess insatser ska bidra till att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken. Enligt strategin är den regionala tillväxtpolitikens prioriterade områden

- Innovation och företagande
- Attraktiva miljöer och tillgänglighet
- Kompetensförsörjning
- Internationellt samarbete.

Strategin ska också bidra till att uppnå regeringens tre prioriterade områden: att nå det övergripande målet om lägst arbetslöshet i EU 2020, att nå de nationella miljömålen samt att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män.

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

I resultatredovisningen konstaterar regeringen inledningsvis att den regionala tillväxtpolitikens effekter ofta är svåra att mäta och särskilja från övergripande konjunktur- och strukturförändringar. Det finns en rad olika faktorer som påverkar den regionala utvecklingen, och det gör att exempelvis internationella och nationella konjunkturförändringar påverkar regioner på olika sätt. Även klimatförändringar kommer att påverka regioner och branscher på olika sätt. Regeringen anför att regionerna bl.a. skiljer sig åt när det gäller tätorts-, befolknings-, utbildnings-, närings- och företagsstruktur, naturresurser samt infrastruktur.

För att följa upp den regionala tillväxtpolitiken använder sig regeringen bl.a. av ett antal indikatorer. Dessa delas in i dels indikatorer för att följa utvecklingen i Sveriges regioner, dels indikatorer för insatser som finansieras inom utgiftsområdet och dess medfinansiering.

Indikatorerna för att följa utvecklingen i Sveriges regioner bygger på tre huvudindikatorer och ett antal delindikatorer som enligt budgetpropositionen relaterar till de prioriterade områdena i den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 och till målet för politikområdet. Regeringen anger att indikatorerna har en stor bredd eftersom den regionala tillväxtpolitikens prioriteringar innefattar insatser inom ett stort antal politikområden.

Huvudindikatorerna är valda utifrån att de på ett övergripande sätt visar den regionala utvecklingen för den nationella strategins tre första prioriterade

områden. Huvudindikatorerna kompletteras med sammanlagt tio delindikatorer som ger en bredare belysning av den nationella strategins prioriteringar samt långsiktiga strukturella och dynamiska förändringar.

För det fjärde prioriterade området – Internationellt samarbete – finns inga regionala indikatorer då området anges vara komplext och därmed inte kan beskrivas på ett rättvist sätt. Enligt propositionen ska indikatorerna belysa regionernas olika strukturella förutsättningar och dynamiska förändringar, där så är möjligt, för den senaste tioårsperioden. Utöver de indikatorer som relaterar till den nationella strategin finns även två kortsiktiga indikatorer: Regional ekonomi och Arbetsmarknad.

De indikatorer som benämns Vissa centrala indikatorer för insatser som finansieras inom utgiftsområde 19 och dess medfinansiering är indelade i fyra indikatorområden som motsvarar insatser inom ramen för regionalfondsprogrammen. Indikatorerna avser förväntade resultat av insatserna och används för att följa upp resultatet av insatserna samt för att följa upp hur man närmar sig målet för politikområdet.

I propositionen redovisas inte indikatorerna för regionalfondsprogrammen under perioden 2007–2013. En sådan redovisning har regeringen för avsikt att göra i budgetpropositionen för 2018 när programmens slutrapporter finns tillgängliga. För regionalfondsprogrammen perioden 2014–2020 som startade 2015 finns ännu inga resultat att redovisa.

Under 2015 beslutade regeringen om nya stödordningar för de regionala företagsstöden. Syftet var en anpassning till kommissionens förändrade statsstödsregelverk. Resultatindikatorerna för regionala företagsstöd är för närvarande under utveckling, och dessa avser regeringen att redovisa i budgetpropositionen för 2018.

Av propositionen framgår även att det finns begränsade möjligheter att i den årliga uppföljningen och resultatanalysen mäta och avgränsa effekterna av den verksamhet som finansieras inom utgiftsområdet mot målet för politikområdet sett i relation till påverkan från andra offentliga insatser och omvärldsfaktorer.

Regeringens resultatredovisning

Regeringen inleder resultatredovisningen med att konstatera att den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 är vägledande och styrande för arbetet med hållbar regional tillväxt och utveckling. Insatserna inom de fyra prioriterade områdena som presenteras i strategin ska bidra till att uppnå målet med den regionala tillväxtpolitiken.

För en redovisning av resultatet för de indikatorer som används för att följa utvecklingen i Sveriges regioner hänvisar regeringen till budgetpropositionen för 2016. Eftersom endast mindre förändringar har skett anser regeringen att dessa uppgifter i huvudsak är giltiga även för årets redovisning. För en mer utförlig beskrivning och analys av utvecklingen i Sveriges s.k. FA-regioner (funktionellt avgränsade arbetsmarknadsregioner) hänvisar regeringen till

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analysers (Tillväxtanalys) rapport Regional tillväxt 2015 – trender och analyser om hållbar regional tillväxt och attraktionskraft, som redovisades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i februari 2016.

Resultatredovisningen av vissa centrala indikatorer för insatser som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt återfinns tillsammans med andra indikatorer i avsnitt 2.5.2. Resultatredovisningen bygger på resultat från relevanta uppföljningar och utvärderingar. För att informera riksdagen om regeringens arbete och för att sätta in det redovisade resultatet i ett sammanhang redovisar regeringen även de uppdrag respektive erbjudanden som den har lämnat. Det framgår även att resultatredovisningen till stor del bygger på uppföljningar och utvärderingar från Tillväxtanalys och Tillväxtverket.

Utskottets ställningstagande

Allmänna iakttagelser

Liksom i förra årets budgetbetänkanden vill utskottet inledningsvis framhålla att en klar och tydlig resultatredovisning bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat de får. Regeringens resultatredovisning är ett viktigt underlag för riksdagens budgetberedning. En utgångspunkt för riksdagens uppföljning av budgetpropositionens resultatredovisning är att det ska vara möjligt för utskottet att följa kopplingen mellan mål, gjorda insatser, uppnådda resultat och regeringens budgetförslag. Utskottet välkomnar det arbete som pågår med att utveckla den ekonomiska styrningen och som bidrar till att förbättra resultatredovisningen från regeringen till riksdagen.

Hösten 2015 genomförde näringsutskottet en uppföljning av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2016, utgiftsområdena 19 Regional tillväxt, 21 Energi och 24 Näringsliv. Uppföljningen omfattade en översiktlig genomgång och analys av i första hand de mål och indikatorer som används inom respektive utgiftsområde. Därutöver undersöktes resultatredovisningens struktur och förhållandet mellan mål, indikatorer och vissa resultat. Syftet med uppföljningen var att ta fram ett fördjupat underlag till näringsutskottets beredning av budgetpropositionen och för utskottets fortsatta dialog med regeringen om utvecklingen av mål- och resultatstyrningen inom utskottets beredningsområde. Utskottets ställningstaganden med anledning av iakttagelserna redovisades i utskottets budgetbetänkanden för respektive utgiftsområde (bet. 2015/16:NU1, bet. 2015/16:NU2 och bet. 2015/16:NU3).

Näringsutskottet har i samband med budgetberedningen hösten 2016 följt upp i vilken utsträckning regeringen har beaktat och tillgodosett utskottets synpunkter på resultatredovisningen i budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1).

På ett allmänt plan konstaterade utskottet hösten 2015 att flera iakttagelser inte bara är gemensamma för de tre utgiftsområden som utskottet bereder utan

också för andra utgiftsområden. Det är också viktigt att påpeka att flertalet av dessa iakttagelser inte ansågs vara specifika för 2016 års budgetproposition. Vidare noterade utskottet att resultatredovisningens struktur skilde sig åt mellan de tre utgiftsområdena och ansåg därför att det var berättigat att reflektera över om detta avspeglar utgiftsområdenas särarter eller om en mer enhetlig disposition hade varit möjlig att använda för att öka läs- och jämförbarheten. Denna reflektion kvarstår även detta år.

När det gäller resultatredovisningen i budgetpropositionen för 2017 konstaterar utskottet inledningsvis att regeringen i utgiftsområdena 21 Energi och 24 Näringsliv inte refererar till utskottets ställningstaganden om resultatredovisningen i förra årets budgetbetänkanden. Inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt hänvisar regeringen endast till utskottets ställningstagande när det gäller hur vissa av indikatorerna kan kopplas till det mål för politikområdet som riksdagen har fastställt (prop. 2016/17:1, utg.omr. 19 s. 14). Vidare är det inom samtliga tre utgiftsområden möjligt för regeringen att ytterligare tydliggöra sambanden mellan mål, gjorda insatser, uppnådda resultat och regeringens budgetförslag.

Generellt har det inom utgiftsområdenas resultatredovisning genomförts vissa förändringar och tillägg jämfört med förra årets budgetproposition, vad gäller både mål, indikatorer och resultatredovisning.

Iakttagelser om utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Målen

Hösten 2015 konstaterade utskottet att det mål som riksdagen har beslutat för den regionala tillväxtpolitiken är svårt att följa upp. En rad olika faktorer påverkar den regionala utvecklingen, och effekterna av den regionala tillväxtpolitiken är ofta svåra att mäta och särskilja från övergripande konjunktur- och strukturförändringar.

Liksom i budgetpropositionen för 2016 anger regeringen i årets budgetproposition ytterligare mål och prioriteringar som den regionala tillväxtpolitiken ska bidra till, vilka har fastställts av regeringen eller på EU-nivå. I samband med föregående års beredning av utgiftsområdet konstaterade utskottet att det inte var tydligt hur dessa mål och prioriteringar förhåller sig till riksdagens övergripande mål för utgiftsområdet. Utskottet noterar att regeringen i budgetpropositionen för 2017 har gjort vissa förtydliganden på området: att både insatserna inom EU:s sammanhållningspolitik och insatserna inom den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft ska bidra till att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken. Det är positivt att regeringen har hört sammat utskottets uppmaning från hösten 2015 genom dessa tillägg. Samtidigt vill utskottet påminna om att regeringen enligt budgetlagen ska redovisa resultatuppföljningen i förhållande till de mål som riksdagen har fastställt för politikområdet. Det vore därför önskvärt att genom-

gående ännu tydligare lyfta fram och återkoppla indikatorer och resultatredovisning till det övergripande målet i stället för till övriga mål och prioriteringar.

När det gäller prioriteringarna på EU-nivå konstaterar utskottet i likhet med föregående år att dessa i stor utsträckning styr den svenska regionala utvecklingspolitiken, eftersom de fastslår vilka regionala projekt som kan beviljas medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) och dess medfinansiering.

Indikatorer och andra bedömningsgrunder

Hösten 2015 konstaterade utskottet att regeringen har tagit fram ett antal indikatorer för att konkretisera dels utvecklingen i Sveriges regioner, dels resultat och effekter av politiken på området. Utskottet påpekade däremot att indikatorerna bör vara utformade efter och vara tydligt kopplade till de mål som riksdagen har beslutat om för utgiftsområdet, bl.a. för att göra det möjligt för riksdagen att följa upp måluppfyllelsen.

Utskottet ser positivt på att regeringen i budgetpropositionen för 2017 har hörsammat utskottets synpunkter och noterar att redovisningen av indikatorerna nu generellt är tydligare kopplade till det övergripande målet för politikområdet. Det som främst har förbättrats är redovisningen av motiven för vilka indikatorer man valt för insatser som finansieras inom utgiftsområdet. När det gäller indikatorer för att följa utvecklingen i regionerna kan utskottet konstatera att regeringen fortfarande i första hand relaterar dessa till den nationella strategin för hållbar regional tillväxt.

Utskottet anser, i likhet med vad det framhöll hösten 2015, att resultatindikatorer i första hand bör spegla uppnådda resultat snarare än insatser eller omvärldsförändringar. Det är därför välkommet att regeringen tagit fram resultatindikatorer som är knutna till resultaten av insatserna inom utgiftsområdet och att dessa särskiljs från de indikatorer som mäter utvecklingen i Sveriges regioner.

Vidare framhöll utskottet hösten 2015 att det för många av indikatorerna saknades motivering och att resultatindikatorerna i detta avseende skulle kunna utvecklas. Utskottet föreslog även att regeringen skulle överväga att använda fler av de indikatorer som Tillväxtanalys använder, exempelvis för att beskriva utvecklingen när det gäller tillgänglighet till kommersiell och offentlig service. Utskottet anser att motiven till och kopplingen mellan huvudindikatorer och delindikatorer har förtydligats något i årets budgetproposition, dock inte för alla indikatorer. Antalet indikatorer har däremot inte ökat som utskottet föreslog hösten 2015. I övrigt bedömer utskottet att indikatorerna är relevanta.

Utskottet noterade även hösten 2015 att det i budgetpropositionen för 2016 saknades tillförlitliga indikatorer för att följa utvecklingen på det prioriterade området Internationellt samarbete. Med hänvisning till att området är mycket komplext och därmed inte kan beskrivas på ett rättvist sätt redovisar regeringen inte heller i årets budgetproposition några regionala indikatorer för

Internationellt samarbete. Med anledning av detta vill utskottet påminna om vikten av att utveckla indikatorer för alla relevanta delar av resultatredovisningen. Det är därför fortfarande önskvärt att regeringen i de fall när det saknas indikatorer förklarar anledningen till detta och beskriver eventuellt pågående arbete för att utveckla indikatorer eller andra bedömningsgrunder.

Avslutningsvis konstaterar utskottet att regeringens redovisning av de indikatorer som syftar till att följa utvecklingen i Sveriges regioner och indikatorerna för insatser som finansieras inom utgiftsområdet är tydligare och mer utförlig än föregående år. Utskottet ser även positivt på att strukturen i avsnittet Resultatindikatorer har förtydligats.

Resultatredovisningen

I årets budgetproposition består resultatredovisningen i huvudsak av resultat av insatser som finansieras inom utgiftsområde 19 och dess medfinansiering. När det gäller redovisningen av utvecklingen i Sveriges regioner framför regeringen att det endast har skett mindre förändringar i resultatet sedan föregående år och att det därför inte redovisas några nya resultat för utvecklingen i regionerna i budgetpropositionen för 2017.

Utskottet noterar att resultatredovisningens disposition och innehåll har stora likheter med den som fanns i föregående års budgetproposition. Utskottet framförde hösten 2015 att redovisningen av vissa centrala indikatorer för insatser som finansieras inom utgiftsområdet skulle kunna göras mer strukturerad och tydlig. Vidare framförde utskottet att resultaten bör redovisas i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om och att strukturen därför i stället bör utformas med utgångspunkt i det övergripande målet och de delmål och resultatindikatorer som regeringen har utvecklat och som kan kopplas till det övergripande målet.

Liksom föregående år redovisas resultaten främst i förhållande till den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020. Regeringen framför även att den nationella strategin är vägledande och styrande för arbetet med hållbar regional tillväxt och utveckling. Vidare framhåller regeringen att insatserna inom de fyra prioriterade områdena om presenteras i strategin ska bidra till att uppnå målet med den regionala tillväxtpolitiken. Utskottet vill i detta sammanhang återigen understryka vikten av att i första hand koppla resultatredovisningen till de mål som riksdagen har fastställt. I likhet med vad utskottet anförde hösten 2015 skulle resultatredovisningen kunna förtydligas ytterligare genom att resultaten från den breda regionalpolitiken (insatser inom andra utgiftsområden) skiljs från redovisningen av resultaten inom utgiftsområdet. Detta skulle även tydliggöra kopplingen mellan anslag och resultat.

Vidare noterar utskottet att resultatredovisningen i likhet med förra året i hög grad består av beskrivningar av myndighetsåtgärder och insatser och till mindre del av uppnådda effekter av statliga insatser i förhållande till de mål som riksdagen har fastställt. Utskottet vill därför återigen framhålla att resultatredovisningen i större utsträckning skulle kunna lyfta fram effekterna

av de statliga insatserna. Det är ibland svårt att avgöra om de redovisade uppgifterna är att betrakta som insatser eller som resultat i form av prestationer. Utskottet ser också gärna att fler av indikatorerna redovisas i tabellform med uppgifter för flera år, i stället för som i dag då utfallet endast redovisas i text med uppgifter för det senaste året.

Utskottet vill avslutningsvis framhålla att resultatredovisningen också innehåller flera goda exempel på redovisning av effekter. Här kan exempelvis nämnas redovisningen i avsnittet om EU:s strukturfondsprogram perioden 2007–2013.

Anslag inom utgiftsområde 19

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt i enlighet med regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Motioner med alternativa förslag till anslagsfördelning avslås.

Jämför särskilda yttrandena 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (L) och 5 (KD).

Inledning

Med bifall till regeringens förslag har riksdagen bestämt utgiftsramen för 2017 för utgiftsområde 19 Regional tillväxt till 3 595 481 000 kronor. Näringsutskottet har i ett yttrande till finansutskottet (2016/17:NU2y) föreslagit att det ska tillstyrka regeringens förslag till ramar för 2017 för utgiftsområde 19. I yttrandet har Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna i avvikande meningar förordat sina respektive partiers förslag till ram för det aktuella utgiftsområdet. Regeringens och oppositionspartiernas förslag till ramar för 2017 samt beräkningar för perioden 2018–2020 framgår av tabell 1.

Tabell 1. Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsnivåer för utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Miljoner kronor

År	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen				
		M	SD	C	L	KD
2017 (föreslagen ram)	3 595	±0	±0	–20	–88	+4
2018 (utgiftsberäkning)	3 405	±0	±0	–35	–113	+4
2019 (utgiftsberäkning)	3 486	±0	±0	–40	–125	+4
2020 (utgiftsberäkning)	3 410	±0	±0	±0	*	+4

* = Ingen uppgift angiven för 2020

I detta ärende ska utskottet föreslå för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag för utgiftsområdet ska göras genom ett beslut (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Regeringens förslag till fördelning på olika anslag inom utgiftsområdet framgår av tabellen i bilaga 2. I bilagan redovisas även de motförslag som finns i oppositionspartiernas utgiftsområdesmotioner (motionerna 2016/17:3440 (C), 2016/17:3461 (L) och 2016/17:3399 (KD)).

Den utgiftsram som riksdagen har beslutat är i regeringens förslag fördelad på tre anslag. Två av dessa anslag kompletteras med förslag till bemyndiganden för regeringen att ingå ekonomiska åtaganden som leder till utgifter de kommande åren (se bilaga 3). När det gäller regeringens förslag till bemyndiganden finns det inga motförslag.

I det följande beskrivs inledningsvis utgiftsområdets omfattning så som den beskrivs i budgetpropositionen. Dessutom redovisas inriktningen för den regionala tillväxtpolitiken så som den redovisas i propositionen. Vidare redovisas regeringens överväganden när det gäller de tre anslagen. Därefter redovisas motsvarande förslag i motionerna.

Propositionen

Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområde 19 omfattar medel för hållbara regionala tillväxtinsatser i form av projektverksamhet och olika former av regionala företagsstöd samt utbetalningar från Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf).

Den regionala tillväxtpolitikens inriktning

Mål och prioriteringar

Den regionala tillväxtpolitiken ska bidra till regeringens tre prioriterade områden: att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU 2020, att nå de nationella miljömålen och uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män.

Det övergripande målet för den regionala tillväxtpolitiken är utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft. Enligt regeringen behövs en modern och aktiv politik för hela landet som inriktas på att regionerna ska ges möjligheter att växa och utvecklas efter sina särskilda förutsättningar. Det gäller såväl städer och stadsregioner, tätorter och tätortsregioner av olika storlek som olika typer av landsbygder och landsbygdsregioner.

Regeringen framhåller att miljö-, jämställdhets- och integrationsperspektiven på ett tydligt sätt ska integreras i det regionala tillväxtarbetet. Samhällsomställningen för att nå de nationella klimat-, miljö- och energimålen kan även bidra till en hållbar regional tillväxt och utveckling. Vidare anför regeringen att potentialen i en stor invandring som kommer alla regioner till del måste tas

till vara. Alla kvinnor och män, oavsett ålder, bakgrund, etniskt ursprung och boendeort ska ha samma rätt och möjlighet till inflytande och tillgång till resurser inom det regionala tillväxtarbetet.

De högt ställda målen för den svenska klimat-, miljö- och energipolitiken kräver enligt regeringen ett aktivt och långsiktigt arbete för en hållbar utveckling på alla politiska nivåer. Detta gäller inte minst den regionala nivån och aktörer med regionalt utvecklingsansvar. Regeringen konstaterar samtidigt att de lokala och regionala förutsättningarna för hållbar tillväxt och utveckling skiljer sig åt över landet, bl.a. när det gäller befolkningsstruktur, utbildningsnivå, näringslivets sammansättning, pendlingsmöjligheter och närhet till större tätorter. Politiken tar sin utgångspunkt i dessa olika förutsättningar.

Nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020

Regeringen framhåller att den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 ska bidra till att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken. Strategin innehåller fyra prioriterade områden för det regionala tillväxtarbetet: Innovation och företagande, Attraktiva miljöer och tillgänglighet, Kompetensförsörjning samt Internationellt samarbete. Prioriteringarna är tvärssektoriella och omfattar politikområden där europeiska, nationella, regionala och lokala insatser och finansiella resurser samordnas och kompletterar varandra. Enligt regeringen ska prioriteringarna bidra till samordning och kraftsamling av insatser och resurser för bl.a. innovation, jobb samt hållbar regional tillväxt och utveckling. De ekonomiska, sociala och miljömässiga hållbarhetsdimensionerna ska beaktas inom alla de prioriterade områdena. Regeringen framför även att strategin är vägledande för inriktning och genomförande av det regionala tillväxtarbetet samt för statliga myndigheters medverkan i tillväxtarbetet. Strategin är också styrande för användningen av de medel som satsas för att uppnå målet för politiken. Den regionala tillväxtpolitiken och genomförandet av EU:s sammanhållningspolitik är nära integrerade med varandra.

Inriktningen för EU:s sammanhållningspolitik

Regeringen redogör i propositionen för sammanhållningspolitiken och genomförandet av programmen. Lärdomar från genomförandet tillsammans med erfarenheter från förhandlingen med kommissionen om regelverk och program samt utvärderingar kommer att ligga till grund för förberedelser och påverkansarbete inför arbetet med sammanhållningspolitiken efter 2020. Viktiga arenor för dialog är regeringens forum för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft samt övervakningskommittéerna. Dialog med aktörer på olika nivåer och regionalt utvecklingsansvariga aktörer är också av stor vikt.

Resultatorientering och tematisk fokusering utifrån regionala behov ska även i fortsättningen vara en viktig utgångspunkt i arbetet. Olika sätt att stärka det gränsöverskridande samarbetet ska också övervägas. Vidare anser regeringen att ytterligare steg behöver tas för att anpassa regelverket så att krav

och kostnader för genomförandet ställs i relation till storleken på EU-medlen som tilldelas respektive land.

I Sverige är regionalfondsprogrammets inriktning tydligt kopplad till Europa 2020-strategin och insatserna är fokuserade på ett fåtal prioriterade områden: innovation, entreprenörskap samt en koldioxidsnål och grön ekonomi. Regeringen anser att programmen ska verka för strukturförändrande insatser inom dessa områden samt att de horisontella kriterierna jämställdhet, integration och miljö ska användas som hävstänger för att nå bättre resultat i projekten. Regeringens inriktning är att på ett strategiskt sätt använda de möjligheter till samarbete som finns inom sammanhållningspolitiken för att genomföra gränsöverskridande projekt med partner i andra medlemsstater och tredjeland.

Utvecklad styrning, sektorssamordning och resultatfokus

Förutsättningarna för ett mer resultatinriktat genomförande av den regionala tillväxtpolitiken behöver utvecklas och stärkas. För att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken – utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft – framhåller regeringen att regional hänsyn och tvärsektoriell styrning av resurser inom i princip samtliga utgifts- och politikområden är av särskild betydelse. Detta beror på att den regionala tillväxtpolitiken omfattar betydligt fler åtgärder än de som finansieras inom utgiftsområdet. Enligt regeringen innebär det att man vid åtgärder inom flertalet utgiftsområden och politikområden på nationell nivå behöver ta hänsyn till lokala och regionala förutsättningar och prioriteringar. Kontinuerliga dialoger och förbättrad samverkan mellan nationell, regional och lokal nivå medför ökat mervärde av regionala, nationella och europeiska insatser samt effektivisering av statlig verksamhet och ett effektivt genomförande av den regionala tillväxtpolitiken. Vidare framför regeringen att det är centralt att relevanta statliga myndigheter har god kunskap om och beaktar regionala förutsättningar, prioriteringar och regionala utvecklingsstrategier. Regeringen framhåller även att den, bl.a. med utgångspunkt i Statskontorets rapport om statliga myndigheters lokalisering (Statskontoret 2016:8), avser att se över hur regionala hänsyn bör beaktas i myndighetsstyrningen.

Regeringen betonar betydelsen av att tydliggöra roller och ansvar i det regionala tillväxtarbetet och utveckla former för dialog mellan nationell och regional nivå. Regeringens inriktning för den regionala tillväxtpolitiken är ett starkt lokalt och regionalt inflytande och ansvar. Våren 2016 överlämnade regeringen propositionen Ändrat regionalt utvecklingsansvar i vissa län (prop. 2015/16:176), vilken innehåller förslag om att ytterligare län ska ta över det regionala utvecklingsansvaret fr.o.m. den 1 januari 2017.

Indelningskommittén har överlämnat ett delbetänkande (SOU 2016:48) till regeringen med förslag på en ny läns- och landstingsindelning i vissa delar av landet. I förslagen ingår även att det regionala utvecklingsansvaret ska ges till landstingen i de nya länen. Syftet är bl.a. att skapa bättre förutsättningar för

hållbar tillväxt i hela landet. Detta är i linje med regeringens inriktning att roller och ansvarsfördelning i det regionala tillväxtarbetet ska vara tydliga.

När det gäller främjandet av statliga myndigheters medverkan i det regionala tillväxtarbetet framhåller regeringen att den avser att verka för att öka spridningen av statliga myndigheter över landet, bl.a. genom att fortsätta arbetet med att omlokalisera myndigheter.

Tillkännagivande om lokalisering av myndigheter

Riksdagen gav i april 2016 två tillkännagivanden till regeringen med bäring på statliga myndigheters lokalisering (bet. 2015/16:NU17, rskr. 2015/16:201 samt bet. 2015/16: FiU25, rskr. 2015/16:208). I budgetpropositionen för 2017 utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning anger regeringen att den under 2017 avser att fortsatt verka för att öka spridningen av statliga myndigheter över landet och att arbeta med att omlokalisera myndigheter. I det fortsatta arbetet avser regeringen att inrätta en stödfunktion hos Kammarkollegiet för myndigheter som är föremål för omlokalisering.

Anslag m.m. för 2017

Anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder får användas till utgifter för statsbidrag till projektverksamhet (inklusive riskkapitalfonder, lånefonder och garantifonder), regionala företagsstöd, ersättning för vissa kreditförluster i stödområdet samt stöd till kommersiell service. Anslaget får vidare användas för viss administration, uppföljning och utvärdering samt viss central utvecklingsverksamhet.

För att finansiera insatser för hållbar regional tillväxt och näringslivsutveckling i Gotlands län tillfördes 5 miljoner kronor genom riksdagens beslut i samband med vårandringsbudgeten för 2016 anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder. I budgetpropositionen för 2017 föreslår regeringen att anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder ökas med 20 miljoner kronor 2017 för att finansiera insatser för hållbar regional tillväxt och näringslivsutveckling i Gotlands län. Vidare föreslår regeringen att anslaget ökas med 35 respektive 40 miljoner kronor per år för 2018–2019 för samma ändamål.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att drygt 1 557 miljoner kronor anvisas under anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder för 2017. Förslaget innebär en ökning av anslaget med 35 miljoner kronor i jämförelse med föregående år. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till drygt 1 582 miljoner kronor, 1 594 miljoner kronor respektive 1 519 miljoner kronor.

Övervägande delen av de stöd som beslutas inom ramen för anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder är antingen fleråriga samverkansprojekt med många olika offentliga och privata aktörer eller fleråriga företagsinvesteringar. För att verksamheten ska fungera tillfredsställande behövs utrymme för att kunna hantera bl.a. senarelagd verksamhet. Regeringen anser därför att det är viktigt att det finns en marginal mellan bemyndigandet och beräknade utestående åtaganden vid årets slut, dvs. en viss buffert i bemyndigandets storlek, och föreslår att regeringen bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:1 Regionala

tillväxtåtgärder ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 950 miljoner kronor 2018–2024.

Anslaget 1:2 Transportbidrag får användas till utgifter för statsbidrag till regionalt transportbidrag och avser kompensation till företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd för varor och ska stimulera till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv.

Regeringen föreslår att närmare 401 miljoner kronor anvisas under anslaget 1:2 Transportbidrag för 2017. Förslaget innebär en ökning av anslaget med 25 miljoner kronor i jämförelse med föregående år. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till närmare 401 miljoner kronor årligen.

Anslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020 får användas för utbetalningar av medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) för programperioden 2014–2020. Från statens budget sker utbetalningarna inom regionala utvecklingsfonden till åtta regionala och ett nationellt strukturfondsprogram inom målet för investering för tillväxt och sysselsättning. Tillväxtverket är förvaltande och attesterande myndighet för dessa program. Regeringen beräknar att ramen för regionala utvecklingsfonden kommer att uppgå till totalt ca 7 929 miljoner kronor under programperioden inklusive medel för lokalt ledd utveckling.

Samtliga territoriella program som Sverige deltar i hanteras utanför statsbudgeten. Ramen för de territoriella program som redovisas och förvaltas i Sverige är ca 2 612 miljoner kronor. Ramen för programmen som redovisas och förvaltas utanför Sverige är ca 9 656 miljoner kronor, exklusive det europeiska grannskapsprogrammet Kolarctic. Ramen för Kolarctic uppgår till 207 miljoner kronor. Dessa belopp avser samtliga deltagande länders EU-medel.

Den valutakurs som används vid beräkningen av de finansiella ramarna för programperioden 2014–2020 för de program som hanteras inom statens budget styrs av förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från EU:s struktur- och investeringsfonder. Enligt regeringen bör denna fortlöpande analyseras och vid behov revideras för att skillnaden mot den verkliga kursen inte ska bli för stor.

Regeringen föreslår att närmare 1 637 miljoner kronor anvisas under anslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020 för 2017. Förslaget innebär en ökning av anslaget med närmare 275 miljoner kronor i jämförelse med föregående år. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till drygt 1 421 miljoner kronor, 1 490 miljoner kronor respektive drygt 1 489 miljoner kronor.

Verksamheten inom regionalfondsprogrammen omfattar bl.a. fleråriga projekt som medför utgifter för kommande budgetår. Med hänvisning till detta föreslås att regeringen bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 200 miljoner kronor 2018–2023.

Motionerna

I kommittémotion 2016/17:3440 av Helena Lindahl m.fl. (C) framför motionärerna att människor oavsett bostadsort ska ha likvärdiga möjligheter att leva, arbeta och driva företag. Likvärdiga möjligheter i hela landet innebär dock inte likformighet, menar motionärerna, utan politiken behöver utformas med insikt om att förutsättningarna ser olika ut i olika delar av landet. En sådan utveckling möjliggörs av en närodlad politik där beslut fattas så nära människor som möjligt. Till följd av regeringens förslag om en förstärkning av anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder med 20 miljoner kronor år 2017 föreslår motionärerna en motsvarande minskning av anslaget. Av samma anledning föreslås i motionen att anslaget minskas med 35 miljoner kronor år 2018 och med 40 miljoner kronor år 2019. Orsaken till regeringens förstärkning är, menar motionärerna, att intäkter uteblivit på Gotland till följd av regeringens beslut att inte tillåta kalkbrytning. Enligt motionärerna står Centerpartiet inte bakom detta beslut och är därmed inte nödgat att kompensera Gotland för uteblivna intäkter.

I kommittémotion 2016/17:3461 av Said Abdu m.fl. (L) framför motionärerna att en liberal landsbygdspolitik strävar efter att skapa förutsättningar för dem som vill bo och arbeta på landsbygden eller i mindre tätort. De unika förutsättningar för individers utvecklingskraft och företags konkurrenskraft som finns i olika delar av landet ska tillvaratas. För att möjliggöra service på landsbygden ser motionärerna gärna flexibla lösningar och samarbeten mellan olika aktörer och de anser att det finns behov av visst statligt stöd. Vidare anför motionärerna att hela Sveriges utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska tas till vara, bl.a. genom att man ger människor och företag över hela landet möjligheter att växa och utvecklas. De generella insatserna på nationell nivå för jobb, utbildning och för ett förbättrat företagsklimat behöver även kombineras med regionala insatser. Därutöver lyfter motionärerna fram vikten av bättre IT-kapacitet i glesbygden och av fungerande kommunikationer i hela landet. Avslutningsvis framhåller motionärerna att en återgång till tidigare anslagsnivåer är rimlig när det gäller anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder. Med detta föreslår motionärerna en minskning av anslaget i förhållande till regeringens förslag med 88 miljoner kronor för 2017. Övrig motivering saknas.

I kommittémotion 2016/17:2659 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) framför motionärerna att den offentliga servicen i dag inte är tillgänglig för alla i hela landet och att detta måste förändras. Vidare anför motionärerna att i vissa glesbygder är förutsättningarna begränsade för kommersiella aktörer att kunna bidra till och skapa en god tillgång till kommersiell service. Kristdemokraterna föreslår därför att stödet till kommersiell service på landsbygden ökas med 40 miljoner kronor per år under perioden 2017–2020, vilket i jämförelse med regeringens förslag är 4 miljoner kronor mer per år.

I kommittémotion 2016/17:3399 av Penilla Gunther m.fl. (KD) redogör motionärerna för Kristdemokraternas syn på regional tillväxt. Konkurrenskraftiga företag, goda kommunikationer och attraktiva livs- och boendemiljöer

samt tillgång till offentlig och kommersiell service är avgörande för regioners och kommuners utvecklingsmöjligheter. Den regionala tillväxtpolitikens främsta uppgift är att bidra till utvecklingen av livskraftiga regioner i hela landet, påpekar motionärerna. Vikten av lokal samverkan framhålls, särskilt i kombination med generella insatser på nationell nivå för jobb, utbildning, infrastruktur och förbättrat företagsklimat. Vidare framför motionärerna att gles- och landsbygden med rätt resurser kan spela en nyckelroll i mottagandet av flyktingar från krig och katastrofer. I glesbygden råder inte samma bostadsbrist som i städerna och många kommuner kämpar mot utflyttning snarare än överbefolkning. Det civila samhället och mötet mellan människor anges också vara avgörande komponenter för en lyckad integration. Motionärerna anför att förutsättningarna i vissa glesbygder är begränsade för kommersiella aktörer att kunna bidra till och skapa en god tillgång till kommersiell service. Mot denna bakgrund föreslår motionärerna att riksdagen ska anvisa anslagen för 2017 inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt enligt förslaget i tabell 1 i motionen. Av tabell 1 framgår att Kristdemokraterna föreslår en ökning av anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder om 4 miljoner kronor per år under perioden 2017–2020.

Vissa kompletterande uppgifter

Kommersiell service i glesbygden

I december 2015 beslutade regeringen att avsätta 36 miljoner kronor per år under perioden 2016–2019 för stöd till kommersiell service i de glesbygdsområden som är särskilt sårbara och utsatta (dnr N2015/08916/HL). Tillväxtverket fick i uppdrag att fördela medel till de aktörer på länsnivå som ansvarar för insatser inom området. Regeringens beslut baseras på förslagen i betänkandet *Service i glesbygd* (SOU 2015:35) som redovisades i mars 2015.

Regeringen har därutöver, bl.a. inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel, avsatt medel i Sveriges landsbygdsprogram 2014–2020 för insatser som ökar tillgängligheten till service. I budgetpropositionen för 2017 framför regeringen att de regionala serviceprogrammen 2014–2018 ytterligare stärker samverkan och engagemang hos aktörer med betydelse för tillgänglighet till kommersiell service. Regeringen avser att förlänga uppdraget att genomföra regionala serviceprogram t.o.m. 2020.

Ändrat regionalt utvecklingsansvar i vissa län

Med anledning av redogörelsen i det tidigare avsnittet om propositionen kan nämnas att riksdagen under hösten 2016 har behandlat proposition 2015/16:176 Ändrat regionalt utvecklingsansvar i vissa län (bet. 2016/17:KU2, rskr 2016/17:15). Riksdagen biföll regeringens förslag om att landstingen i Uppsala, Västmanlands, Västernorrlands och Norrbottens län ska ta över det regionala utvecklingsansvaret. Lagändringen träder i kraft den 1 januari 2017.

Vissa förtydliganden avseende motionerna

Inom ramen för ärendets beredning har uppgifter inhämtats för att förtydliga innehållet i Liberalernas kommittémotion 2016/17:3461. Som nämnts i föregående avsnitt förordas i motionen en återgång till tidigare anslagsnivåer för anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder. Med tidigare anslagsnivåer avses i detta sammanhang de medel som avsattes för anslaget för 2015 genom riksdagens beslut i december 2014 (alliansbudgeten). För 2015 avsattes för anslaget 1 470 miljoner kronor.

Utskottets ställningstagande

I budgetpropositionen för 2017 presenterar regeringen, med stöd av Vänsterpartiet, en modern, aktiv och hållbar regional tillväxtpolitik som antar samhällsutmaningarna. Utskottet vill redan inledningsvis framhålla sitt stöd för såväl inriktningen för den regionala tillväxtpolitiken som inriktningen på sammanhållningspolitiken i Sverige under perioden 2014–2020 såsom de presenteras i budgetpropositionen.

Riksdagens mål för den regionala tillväxtpolitiken är utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft. Utskottet delar regeringens uppfattning att det krävs insatser på många områden för att uppnå detta mål. Detta är en följd av att den regionala tillväxtpolitiken omfattar betydligt fler åtgärder än de som finansieras inom utgiftsområdet. Förutsättningar för utveckling och tillväxt i hela landet skapas också av skillnaderna i olika regioners möjligheter och utmaningar. Den regionala tillväxtpolitiken måste omfatta hela landet och inriktas på att ge regionerna möjlighet att utvecklas efter sina särskilda förutsättningar. Tätorter, glesbygder och landsbygder ska ses som sammanlänkade regioner som drar nytta av varandra. Utskottet instämmer även i att politiken bör vara ett effektivt verktyg för en rättvis, inkluderande och hållbar utveckling i Sveriges alla regioner, såväl i gles- och landsbygder som i storstäder. På så vis kan politiken möta de stora samhällsutmaningar som är kopplade till demografi, globalisering, klimat och energi.

Utskottet välkomnar regeringens ambition att det regionala tillväxtarbetet även bör integrera miljö-, jämställdhets- och integrationsperspektiven. Samhällsomställningen för att nå de nationella klimat-, miljö- och energimålen kan likaså bidra till en hållbar regional tillväxt och utveckling. De högt ställda målen kräver ett aktivt och långsiktigt arbete för en hållbar utveckling på alla politiska nivåer, inte minst på den regionala nivån. De lokala och regionala förutsättningarna för hållbar tillväxt och utveckling skiljer sig dock åt över landet, bl.a. när det gäller befolkningsstruktur, utbildningsnivå, näringslivets sammansättning, pendlingsmöjligheter och närhet till större tätorter.

Utskottet instämmer i att det är av stor vikt att stärka Sveriges innovationsklimat och främja entreprenörskap och företagande för att skapa förutsättningar för nya jobb i hela landet. Vidare ser utskottet positivt på regeringens

ambition att prioritera attraktiva miljöer och tillgänglighet, bl.a. genom att på ett hållbart sätt förbättra pendlingsmöjligheterna inom och mellan regioner samt genom fortsatt bredbandsutbyggnad. Allt detta sammantaget medverkar till att skapa förutsättningar för att kunna leva och driva företag i hela landet.

Riksdagen har genom beslut den 23 november fastställt de ekonomiska ramarna för de olika utgiftsområdena (bet. 2016/17:FiU1). Enligt beslutet fastställdes ramen för utgiftsområde 19 Regional tillväxt till 3 595 481 000 kronor för 2017. Som framgår av redogörelsen för budgetprocessen i riksdagen i inledningen av betänkandet bygger utskottets fortsatta behandling av anslagsfördelningen för 2017 på förutsättningen att den ram som riksdagen har fastställt inte får överskridas och att ställningstagandet till anslagen ska göras genom *ett* beslut. I det följande har utskottet att ta ställning till de olika förslagen till anslagen inom utgiftsområdet i propositionen och i motionerna som behandlas i detta avsnitt.

Den regionala utvecklingspolitiken bör enligt utskottets uppfattning ta ett särskilt ansvar för gles- och landsbygden. En levande gles- och landsbygd är en förutsättning för att Sverige ska stå sig väl på den globala arenan. Utskottet har i andra sammanhang (bet. 2014/15:NU7 och 2015/16:NU17) uttryckt en förståelse för den oro som finns över en försämrad service i glesbygder och konstaterat att förutsättningarna i vissa glesbygder för att kommersiella aktörer ska kunna bidra till att skapa en god tillgång till kommersiell service är begränsade. I budgetpropositionen för 2016 avsattes inom ramen för anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder 35 miljoner kronor årligen för ett kompletterande långsiktigt stöd till kommersiell service i särskilt utsatta landsbygder. Tillgänglighet till olika typer av service är en förutsättning för hållbar regional tillväxt och utveckling i alla delar av landet, och det är därför viktigt att likvärdig offentlig service kan erbjudas i landets olika delar. Utskottet vill i detta sammanhang även påminna om att den parlamentariska landsbygdskommittén förväntas justera sitt slutbetänkande i januari 2017 och väntas då föreslå en sammanhållen politik för Sveriges landsbygder.

Inom utgiftsområde 19 har Kristdemokraterna i två motioner, 2016/17:2659 (KD) och 2016/17:3399 (KD), föreslagit att anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder ska höjas med 4 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag, för att ytterligare förstärka satsningen på kommersiell service. Med anledning av detta vill utskottet framhålla att det inom utgiftsområdet finns många områden där ytterligare medel skulle komma väl till användning. En ansvarsfull ekonomisk politik innebär dock att det måste göras avvägningar mellan olika områden. Som framgår ovan har regeringen avsatt medel för att finansiera ett kompletterande långsiktigt stöd till kommersiell service i särskilt utsatta glesbygder. Utskottet vill även erinra om att det också görs betydande satsningar på kommersiell service inom ramen för landsbygdsprogrammet 2014–2020. Därmed gör utskottet samma bedömning som regeringen när det gäller fördelningen av medel för ändamålet.

I motion 2016/17:3440 har Centerpartiet till följd av regeringens förslag om en förstärkning av anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder med 20 miljoner

kronor 2017 föreslagit en motsvarande minskning av anslaget. Orsaken till regeringens förstärkning är, menar motionärerna, att intäkter uteblivit på Gotland till följd av regeringens beslut att inte tillåta kalkbrytning.

Utskottet vill med anledning av nyss nämnda motion framföra följande. I samband med regeringens förslag hösten 2015 att utvidga omfattningen av Natura 2000-områden på Gotland tog staten i samverkan med regionen, näringslivet och facket fram ett näringslivspaket för Gotland om totalt 100 miljoner kronor. Medel tillfördes anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder genom vårandringsbudgeten för 2016 (prop. 2015/16:99). I budgetpropositionen för 2017 anslår regeringen medel för insatser för ändamålet 2017–2019 inom ramen för samma anslag. Utskottet delar regeringens bedömning att det finns ett omställningsbehov på Gotland som kräver särskilda insatser för att skapa en hållbar regional tillväxt och näringslivsutveckling i länet under perioden 2016–2019. Utskottet anser därmed att riksdagen bör avslå motion 2016/17:3440 (C).

Inom utgiftsområdet har Liberalerna i motion 2016/17:3461 föreslagit en återgång till 2015 års anslagsnivåer när det gäller anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder. Genom detta föreslår motionärerna att anslaget ska minskas med 88 miljoner kronor 2017 i förhållande till regeringens förslag. Enligt utskottets uppfattning är de anslagsnivåer som regeringen föreslår rimliga och syftar till att genomföra en väl avvägd regionalpolitik för utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft. Motion 2016/17:3461 (L) bör därför avslås av riksdagen.

Utskottet vill avslutningsvis erinra om att den regionala tillväxtpolitiken omfattar fler åtgärder än de som finansieras inom utgiftsområdet. Regional hänsyn och en tvärspektoriell styrning av resurser är avgörande inom i princip samtliga utgifts- och politikområden. Det gäller inte minst infrastruktur och kommunikationer, jobb och utbildning samt näringspolitiken. Sammantaget välkomnar utskottet de många initiativ med betydelse för en regional tillväxt som aviseras i årets budgetproposition.

Utskottet föreslår således att riksdagen för 2017 anvisar anslag inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt i enlighet med förslaget i budgetpropositionen. När det gäller anslagens ändamål vill utskottet göra tydligt att det är de ändamål för anslagen som redovisas i budgetpropositionen som ska gälla. Utskottet har heller inte något att invända när det gäller de bemyndiganden om ekonomiska åtaganden som föreslås i budgetpropositionen. Utskottets förslag till anslag för 2017 och beställningsbemyndiganden motsvarande år framgår av bilaga 4 och 5.

Utskottet tillstyrker därmed förslagen i budgetpropositionen vad gäller dels anslag för 2017, dels bemyndiganden om ekonomiska åtaganden. Samtliga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

Särskilda yttranden

1. Anslag inom utgiftsområde 19 (M)

Lars Hjalmered (M), Hans Rothenberg (M), Hanif Bali (M) och Sofia Fölster (M) anför:

I Moderaternas budgetmotion 2016/17:3350 presenteras partiets riktlinjer för den ekonomiska politiken. Vi står bakom det som anförs i motionen som helhet, men vill här inledningsvis framhålla nödvändigheten i att Sverige fortsätter att utvecklas i hög takt. I budgetpropositionen visar regeringen dessvärre en anmärkningsvärd handfallenhet inför de utmaningar som människor ser omkring sig. Det alternativ vi och Moderaterna erbjuder är en plan för ett starkare Sverige med målet att öka välbefindandet, tillväxten och tryggheten för alla i vårt land. De reformförslag vi presenterar är fokuserade på hur jobben ska bli fler och skolan ska bli bättre. Vi vill bryta utanförskapet och stärka incitamenten för att arbeta genom att stå upp för rimliga skattenivåer, investera i utbildning och infrastruktur och värna företagsklimatet. Att få fler i arbete är avgörande för att öka kunskapen i skolan, höja kvaliteten i välfärden och för att bygga ett starkare Sverige.

Den 23 november 2016 beslutade riksdagen om ramar för statsbudgetens utgiftsområden och om en beräkning av statens inkomster. Riksdagen har därmed ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. Genom beslutet fastställdes att de samlade utgifterna för utgiftsområde 19 Regional tillväxt inte får överstiga 3 595 481 000 kronor. I enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs regeringens budgetförslag och oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter, och budgeten beslutas sedan i två steg. Moderaternas budgetförslag är en sammanhållen helhet, och eftersom riksdagen genom det nyss nämnda rambeslutet har ställt sig bakom regeringens förslag väljer vi att inte delta i det nu aktuella beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt. I stället redovisar vi i detta särskilda yttrande vår syn på regionalpolitiken i allmänhet och på regeringens förslag.

Inom utgiftsområde 19 har Moderaterna inte något annat förslag till anslagsfördelning än regeringen. Däremot skiljer sig vår principiella uppfattning om inriktningen på den regionala tillväxtpolitiken från regeringens på flera punkter. Vi moderater vill att hela Sverige ska leva. En förutsättning för detta är att hela Sveriges utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter tas till vara, och att människor och företag över hela landet ges möjligheter att växa och utvecklas. Sveriges befolkning ökar och många delar av landet upplever en positiv befolkningstillväxt och en ökad attraktionskraft. Samtidigt finns det betydande utmaningar, med ökande skillnader mellan städer med en stark privat tjänstesektor och små orter som är beroende av en enskild eller ett fåtal industriella arbetsgivare. Stagnation och avfolkning

på dessa orter kan i vissa fall leda till neddragningar i verksamheter som vård, skola och omsorg och till att människor känner en bristande framtidstro. Med en förstärkt politik med jobbfokus har dessa orter emellertid goda förutsättningar att utvecklas väl.

För att hela Sverige ska leva behöver villkoren för människor att leva och verka på landsbygden stärkas. Moderaterna arbetar för att förbättra företagsklimatet, inte minst för företag på landsbygden. Landsbygden är beroende av goda villkor för företagande. Goda förutsättningar för jobb och företagande är centralt för en levande landsbygd, liksom att en väl fungerande infrastruktur och transporter är av stor betydelse. Företagande och vardagsliv på landsbygden behöver bli enklare, inte krångligare och dyrare.

För att uppnå målet med den regionala tillväxtpolitiken krävs insatser på många politikområden. Vi vill satsa på de gröna näringarna som tillväxtmotor, fortsätta arbetet inom ramen för landsbygdsprogrammet och samtidigt satsa på lokal service. Det skapar viktiga förutsättningar för att människor ska kunna leva och verka på landsbygden. Även satsningar på infrastruktur har en avgörande roll; såväl tillgången till goda vägar och järnvägar som fortsatt utbyggnad av bredband och förbättrade möjligheter till mobil kommunikation är avgörande för kommunikationsmöjligheterna. Tillgång till bredband är en förutsättning för att kunna vara företagare på landsbygden. Vi vill även understryka flygets betydelse för att skapa regional tillväxt och knyta samman regioner. Inom ramen för infrastrukturpolitiken har regeringen försenat centrala infrastrukturprojekt samt öppnat upp för nedläggningar av regionala och stadsnära flygplatser, åtgärder som riskerar att få långtgående negativa konsekvenser för tillväxten i hela Sverige. Vi vill se en effektiv, hållbar och pålitlig infrastruktur för att bättre binda ihop landet. Vi anser därför att det behövs fortsatta infrastrukturinvesteringar och utbyggnad av kollektivtrafiken för att underlätta för transporter och företagsamhet och än tätare knyta samman alla delar av Sverige.

Näringslivsutveckling, arbetskraftsförsörjning, utbildning, tillgång till offentlig och kommersiell service samt investeringar i informationsteknik och infrastruktur är väsentliga inslag i en modern regional tillväxtpolitik och en förutsättning för en levande landsbygd och ett fungerande liv utanför tätorterna. För att människor ska vilja bo och företag vilja verka i hela landet är det även viktigt att det finns tillgång till en fungerande, grundläggande service på rimligt avstånd. Det gäller såväl myndigheter som kommunal och kommersiell service. Upprätthållandet av en grundläggande servicenivå över hela landet är även viktigt för att människor ska känna sig trygga. Samhällets olika funktioner behöver finnas tillgängliga såväl i landsbygds- och glesbygdskommuner som i storstadskommuner.

De generella insatserna på nationell nivå för jobb, utbildning och för ett förbättrat företagsklimat behöver kombineras med regionala tillväxtinsatser. Varje kommun och region har ett ansvar att genomföra nödvändiga insatser för ett förbättrat näringsklimat. Vi ser därför med oro på regeringens förslag om höjda skatter på jobb och företagande, en politik som står i skarp kontrast

mot vår politik och kommer att slå mot den regionala tillväxten i landet. Vi motsätter oss exempelvis regeringens förslag om höjd bensinskatt och införande av en kilometerskatt, vilka kommer att göra arbetspendling och transporter i näringslivet avsevärt dyrare.

Vi moderater har tillsammans med övriga allianspartier redovisat vår syn på regional tillväxt i motion 2016/17:3125 (M, C, L, KD), vilken kommer att behandlas av riksdagen senare under innevarande riksmöte. Vi får då möjlighet att återkomma till dessa förslag och ytterligare redogöra för vår politik för att skapa en stark regional tillväxt.

2. Anslag inom utgiftsområde 19 (SD)

Mattias Bäckström Johansson (SD) och Johan Nissinen (SD) anför:

Den värdegrund som genomsyrar vår och Sverigedemokraternas syn på en önskvärd samhällsutveckling innebär bl.a. att vi eftersträvar ett försiktigt framåtskridande som baseras på varsamhet, eftertanke och långsiktigt ansvarstagande. Då vi och Sverigedemokraterna står fria från såväl socialismens som liberalismens ekonomiska teorier kan vi inta ett pragmatiskt och verklighetsanpassat förhållningssätt till många frågor. Förutsatt att det kan gagna Sverige och dess medborgare är Sverigedemokraterna öppna för samtal, diskussioner och samarbeten med alla andra partier.

I Sverigedemokraternas budgetmotion 2016/17:2102 tydliggörs våra viktigaste övergripande visioner för de kommande åren. Vi visar att det inte måste finnas någon motsättning mellan ekonomisk tillväxt och sysselsättning å den ena sidan och allmän välfärd, trygghet och socialt ansvarstagande å den andra sidan. Sverigedemokraterna ställer sig otvetydigt bakom de finanspolitiska hörnstenarna om överskottsmål för den offentliga sektorn, utgiftstak samt krav på kommuner och landsting om en god ekonomisk hushållning.

Den 23 november 2016 fastställde riksdagen utgiftsområdenas ramar för 2017. Genom beslutet fastställdes att de samlade utgifterna för utgiftsområde 19 inte får överstiga 3 595 481 000 kronor. Inom utgiftsområdet har Sverigedemokraterna inte något annat förslag till anslagsfördelning än regeringen. Vår uppfattning om den regionala tillväxtpolitiken skiljer sig dock åt från regeringens på flera punkter. Vi väljer därför att avstå från att delta i beslutet om anslag inom utgiftsområde 19. I det följande redogör vi för vår principiella uppfattning när det gäller inriktningen på den regionala tillväxtpolitiken.

Vi sverigedemokrater ser positivt på landsbygdens möjligheter. Samtidigt kan vi inte blunda för de stora utmaningar som finns, inte minst vad gäller avfolkning och ofrivillig urbanisering. Vi anser också att staten bör ha en aktiv roll vad gäller förutsättningar för regional tillväxt. Olika styrmedel såsom regleringar, skatter och subventioner kan mildra vissa problem på kort sikt men kan inte lösa de stora utmaningarna på längre sikt. För att främja tillväxt krävs därför ett ömsesidigt positivt samspel mellan det offentliga och det privata.

En avgörande förutsättning för att företag och medborgare ska ha möjlighet att verka i hela Sverige är tillgången till privat och offentlig service. En större samordning av offentliga och privata tjänster kan därmed vara en väg att gå. En lokal matbutiks överlevnad kan avgöras av att den också kan tillhandahålla offentlig och privat service. Vår målsättning är att skapa förutsättningar för en kraftig men hållbar tillväxt för företag och för medborgare att bo och verka i landets alla regioner. Vi anser att en växande turism skulle vara positiv för sysselsättningen på landsbygden men också för att främja inflyttning till och motverka avfolkning av landsbygden.

Vi ser därtill ett ökat behov av såväl vidmakthållande som utveckling av statens transportinfrastruktur. Att utjämna kostnader för transporter är avgörande i ett land som präglas av stora avstånd. En väl utbyggd och fungerande infrastruktur för kommunikation skapar också förutsättningar för tillväxt i hela landet. Infrastruktur handlar inte endast om transportmöjligheter utan omfattar även teknisk infrastruktur för kommunikation såsom bredband. Tillgång till god infrastruktur för kommunikation blir i dag allt viktigare både för näringslivet och för den enskilda medborgaren. Den ambitionsnivå som finns i dag om att 90 procent av hushållen ska ha tillgång till snabbt bredband 2020 är inte tillräcklig, och sannolikt kommer landsbygden att vara kraftigt överrepresenterad bland de kvarvarande 10 procenten. I likhet med den parlamentariska landsbygdskommittén anser vi i stället att hela befolkningen ska ha tillgång till digital infrastruktur med hög överföringskapacitet senast 2025. Utan ett sådant mål blir det omöjligt att hävda att Sveriges landsbygder ska leva.

Transportbidraget är ett regionalpolitiskt stöd som ska kompensera för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd samt stimulera till höjd förädlingsgrad inom stödområdets näringsliv. Stödet har under vissa år haft ett större anslag än vad som har behövts för att täcka de ansökningar som har kommit in. Detta är en indikation på att transportbidraget inte fyller sitt syfte fullt ut och att det är för lågt. Sverigedemokraternas uppfattning är att Tillväxtverket bör öka spridningen av information om möjligheterna att få bidraget till näringslivet inom det berörda stödområdet. Detta och flera andra förslag inom utgiftsområdet presenterar Sverigedemokraterna i motion 2016/17:2225. När denna motion senare under riksmötet behandlas av riksdagen kommer vi att få möjlighet att ytterligare redogöra för den politik vi förordar för att främja regional tillväxt och hur vi vill utveckla hela Sverige.

3. Anslag inom utgiftsområde 19 (C)

Helena Lindahl (C) anför:

I Sverige råder det högkonjunktur. Därför borde fler jobb växa fram och sysselsättningen borde stiga. Men i stället ökar tudelningen av samhället. Tudelningen finns mellan stad och land, mellan nord och syd, mellan unga och äldre, mellan högtbildade och de som saknar gymnasieexamen samt mellan

inrikes och utrikes födda. Medan storstäder och regioncentra växer och utvecklas drabbas många mindre orter på lands- och glesbygd av neddragningar i globaliseringens, finanskrisens och lågkonjunktorens spår. Denna tudelning som finns även i andra länder visade sig på ett överraskande och för många svenskar skrämmande sätt i Brexitomröstningen i Storbritannien och presidentvalet i Förenta staterna. Regional näringspolitik är inte bara en fråga om jobb och företagande utan det är också en fråga om att hålla ihop ett land och skapa framtidstro för alla medborgare i Sverige.

Regeringen har valt att föra en politik där underskotten ökar, trots att det är i goda tider som man borde bygga skyddsvallar inför den framtida lågkonjunktur som förr eller senare kommer. De åtgärder som regeringen finansierar med dessa lånade pengar har, enligt regeringens egna expertmyndigheter, en obefintlig eller negativ effekt på arbetsmarknaden. Det är inte en ansvarsfull politik. Jag och Centerpartiet anser att Sverige behöver ett nytt ledarskap för att förnya den svenska modellen.

I budgetmotion 2016/17:3494 stakar Centerpartiet ut en annan riktning för Sverige. De frågar jag och Centerpartiet anser ska prioriteras handlar om att genom ekonomiskt ansvarstagande rusta Sverige för kärvare tider. Det krävs också insatser för att bryta den tudelning av samhället som skapar ett utanförskap. Det handlar då bl.a. om att genomföra arbetsmarknadsreformer, skattesänkningar och åtgärder som syftar till att få människor i arbete och lämna ett bidragsberoende vilket skapar en egenmakt samt ökar tryggheten i hela landet. Dessutom behöver kommunsektorn stärkas och fler satsningar göras på jobb och företag.

Jag och Centerpartiet vill att Sverige ska vara ett föredöme på miljöområdet. I det sammanhanget ser vi det som mycket angeläget att Sverige återtar ledartröjan i arbetet med att hindra den globala uppvärmningen. Det är beklagligt att Sveriges klimatutsläpp inte längre minskar och att regeringen aviserar skattehöjningar, exempelvis flygskatt och kilometerskatt, som kommer drabba landsbygden. Skattehöjningar på transporter måste ha en tydlig inriktning som premierar teknisk innovation och minskade utsläpp och inte slår mot en landsbygd som redan drabbas av högre kostnader pga. långa avstånd. Klimatomställningsarbetet måste förstärkas och för detta krävs kraftfulla styrmedel där förorenaren betalar och där intäkterna från miljöskatter finansierar sänkt skatt på arbete i en grön skatteväxling. Jag och Centerpartiet anser att högkonjunkturen innebär en unik chans att bygga svensk ekonomi stark, att genomföra strukturreformer för att bredda tillväxten och jobbskapande till fler för att kunna ta nästa steg i klimatomställningen.

Riksdagen har genom sitt beslut den 23 november 2016 ställt sig bakom regeringens budgetproposition och de utgiftsramar och beräkningar av inkomster som föreslås där. Eftersom riksdagen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den jag och Centerpartiet önskar, avstår jag från att delta i beslutet om anslagens fördelning. Centerpartiets budgetförslag ska beaktas som en helhet där delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. I det följande vill jag redogöra för Centerpartiets politik för att utveckla hela landet.

Oavsett bostadsort ska alla människor ha likvärdiga möjligheter att leva, arbeta och driva företag. Landsbygden och städerna delar många utmaningar med varandra. I både bruksorter och förorter finns behov av fler jobb och av en välfungerande och klimatsmart infrastruktur. Även behovet av en reformerad bostadsmarknad är stor i hela landet, oavsett om det handlar om att möjliggöra ökat byggande i strandnära lägen på landsbygden eller om att reformera hyresmarknaden i storstäderna. Likvärdiga möjligheter i hela landet innebär dock inte likformighet, menar jag och Centerpartiet, utan politiken behöver utformas med insikt om att förutsättningarna ser olika ut i olika delar av landet. En sådan utveckling möjliggörs av en närodlat politik där beslut fattas så nära människor som möjligt.

En välfungerande transportinfrastruktur är en förutsättning för att det ska gå att bo, leva och arbeta i hela landet. Att näringslivets godstransporter fungerar är likaledes viktigt för att möjliggöra företagsamhet och arbete i hela landet. Centerpartiet prioriterar också ökat underhåll av järnvägen, ökade och tidigare lagda investeringar i transportinfrastruktur med hjälp av alternativa finansieringslösningar och ytterligare investeringar i IT- och bredbandsutbyggnad.

I budgetpropositionen framgår att regeringen avser att införa både kilometerskatt och flygskatt. Centerpartiet har ingen avsikt att medverka till att avstånd beskattas och att landsbygdens företag, jobb och möjligheter minskar i takt med att kostnaderna på grund av en avståndsbasead vägsplitageavgift höjs.

Likaså är den digitala infrastrukturen nödvändig för att det ska gå att arbeta och bo i hela landet. En fungerande informationsteknik i form av tillgänglig bredbandsuppkoppling med hög kapacitet i hela landet innebär enorma möjligheter för nya mötesplatser, kunskap, frihet och utveckling. Alla ska kunna vara en del av det digitala samhället och Centerpartiet vill därför se en digital allemansrätt som garanterar stabil och snabb uppkoppling i hela landet. Sveriges mål är att 90 procent av alla hushåll och företag ska kunna få snabbt bredband senast 2020. Centerpartiets långsiktiga målsättning går längre: alla hushåll i hela landet ska ha tillgång till bredband.

Landsbygdens utmaningar är i grunden en spegling av hela Sveriges utmaningar. Det finns en tudelning mellan såväl människor som orter. För att ge hela landet möjlighet att växa krävs en kraftfull jobb- och företagarpolitik. För landsbygden är inte minst de gröna näringarna viktiga. De skapar jobb i såväl den egna som i kringliggande branscher, samtidigt som de utgör basen för en klimatsmart omställning av det svenska samhället. Men också industrin är motorn på många orter. Precis som i andra delar av Sverige spelar även småföretagen en allt viktigare roll på landsbygden. Särskilt på orter där jobb försvunnit i samband med finanskrisen är det av största vikt att politiken ger förutsättningar för nya företag och jobb att växa fram.

Jag vill även framhålla den fördelning av anslagen inom utgiftsområde 19 som förordas i Centerpartiets motion 2016/17:3440. Till följd av regeringens förslag om en förstärkning av anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder med 20

miljoner kronor 2017 har Centerpartiet förordat en motsvarande minskning av anslaget. Orsaken till regeringens förstärkning är att intäkter uteblivit på Gotland till följd av regeringens beslut att inte tillåta kalkbrytning. Eftersom vi i Centerpartiet inte står bakom detta beslut anser vi oss inte heller vara nödgade att kompensera Gotland för uteblivna intäkter.

Tillsammans med övriga allianspartier har Centerpartiet i motion 2016/17:3125 (M, C, L, KD) redovisat våra partiers gemensamma syn på regional tillväxt, vilken kommer att behandlas av riksdagen senare under innevarande riksmöte. Jag får då möjlighet att ytterligare redogöra för den politik jag förordar för att skapa en stark regional tillväxt.

4. Anslag inom utgiftsområde 19 (L)

Maria Weimer (L) anför:

De offentliga finanserna är i ordning, sysselsättningen ökar och det råder högkonjunktur. Men i stället för att använda detta gynnsamma läge för att bygga en buffert för sämre tider väljer regeringen att låna och presentera ofinansierade bidragshöjningar. Jag anser att det krävs en liberal ekonomisk politik där utbildning belönas, där skatten på jobb är lägre än i dag och där det alltid är lönsamt att gå från bidrag till jobb.

Det är tydligt att de reformer som alliansregeringen genomförde under sina åtta år vid makten inte räcker för att klara de nya utmaningar som Sverige nu står inför. Efter två år med den rödgröna regeringen står det klart att Sverige är på fel väg. För att vända utvecklingen behövs en ny vision för vad Sverige ska vara och nya och kraftfulla förslag för att nå dit. Framtidens utmaningar behöver en ny reformagenda.

Den 23 november 2016 beslutade riksdagen om ramar för statsbudgetens utgiftsområden och om en beräkning av statens inkomster för 2017 enligt regeringens förslag (2016/17:FiU1). Genom rambeslutet avvisade riksdagen således förslagen till inkomstberäkning och fördelning av utgifter per anslagsområde i budgetmotion 2016/17:3419 (L). Därmed tar Sverige nu en annan väg än den Liberalerna vill se, vilket jag beklagar.

Mitt partis budgetförslag är att betrakta som en helhet. På majoriteten av utgiftsområdena överensstämmer inte riksdagens beslut med det förslag till ram som Liberalerna förespråkade. Liberalerna ser ett värde i att budgeten och budgetprocessen hålls samman. Även enskilda och på kort sikt motiverade utbrytningar riskerar att på lång sikt försvaga denna viktiga process och äventyra effektiviteten i finanspolitiken. Jag väljer därför att inte delta i beslutet om fördelningen till anslag inom utgiftsområde 19. I det följande redovisas i sammanfattning innehållet i Liberalernas budgetförslag för utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

Globaliseringen leder till förändringar som får olika genomslag i olika delar av vårt samhälle. Urbanisering bygger i grunden på människors fria val, och det försvarar vi liberaler. Samtidigt finns utmaningar med skillnader mellan å ena sidan städer med en starkt växande privat tjänstesektor och å andra sidan

områden med en hög sårbarhet och lokala utmaningar i form av t.ex. en enskild eller ett fåtal industriella arbetsgivare. I kommuner där varsel och avfolkning är vardag blir konsekvensen en åldrande befolkning med ett minskat skatteunderlag.

Utgångspunkten för mig som liberal är värnandet om människors makt över sin egen situation och möjlighet att skapa sin egen framtid. I motion 2016/17:3461 (L) framförs att en liberal landsbygdspolitik strävar efter att skapa förutsättningar för dem som vill bo och arbeta på landsbygden eller i mindre tätort att göra det. De unika förutsättningar för individers utvecklingskraft och företags konkurrenskraft som finns i olika delar av landet ska tas till vara. För att möjliggöra service på landsbygden behövs flexibla lösningar och samarbeten mellan olika aktörer och ett visst statligt stöd.

Vidare anser jag att hela Sveriges utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska tillvaratas, bl.a. genom att ge människor och företag över hela landet möjligheter att växa och utvecklas. De generella insatserna på nationell nivå för jobb, utbildning och för ett förbättrat företagsklimat behöver även kombineras med regionala insatser.

Jag vill även lyfta fram vikten av fungerande kommunikationer i hela landet. Därför krävs fortsatta investeringar i järnväg, väg och annan infrastruktur. En väl fungerande flygtrafik är viktig i ett land med Sveriges geografi, varför centrala flygplatser som Bromma måste finnas kvar. Liberalerna föreslår även en omläggning av reseavdraget. Förslaget innebär att reseavdraget ska begränsas i regioner med väl fungerande kollektivtrafik och att avdraget ska vara mer generöst där kollektivtrafiken är mindre utbyggd. Vidare är jag och Liberalerna mot införandet av en s.k. kilometerskatt som innebär dyrare transporter och därmed sämre konkurrensvillkor. Kilometerskatten hämmar den regionala tillväxten genom att påverka industrin, företagandet och jobben negativt.

Vidare behöver IT-kapaciteten i glesbygden förbättras. Bredbandet är i dag en lika viktig del av infrastrukturen som el- och vägnäten. Likaså är en god uppkoppling av stor vikt för regional tillväxt, för företag och för privatpersoner. Statens uppgift bör vara att skapa förutsättningar genom att undanröja hinder för utvecklingen och att stötta där lönsamheten för utbyggnad av bredband är bristfällig.

När det gäller anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder anser jag att en återgång till tidigare anslagsnivåer är rimlig. Med tidigare anslagsnivåer avser jag en nivå som motsvarar anslaget för 2015 genom riksdagens beslut i december 2014. Det innebär att jag anser att anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder borde ha minskats med 88 miljoner kronor 2017 i förhållande till regeringens förslag.

Liberalerna har tillsammans med övriga allianspartier redovisat våra partiers gemensamma syn på regional tillväxt i motion 2016/17:3125 (M, C, L, KD), vilken kommer att behandlas av riksdagen senare under innevarande riksmöte. Jag får då möjlighet att ytterligare redogöra för den politik jag förordar för att skapa en stark regional tillväxt.

5. Anslag inom utgiftsområde 19 (KD)

Penilla Gunther (KD) anför:

För ökad gemenskap och framtidstro vill jag och Kristdemokraterna ha en politik som skapar förutsättningar för människor att bygga goda relationer och känna trygghet och som underlättar för människor att gå från utanförskap till arbete. Förutsättningar ska skapas för en god tillväxt och ett företagsklimat som står sig väl i den globala konkurrensen. Genom en välfungerande ekonomisk politik och med genomtänkta reformer när det gäller arbetsmarknaden och i skattepolitiken kan människors möjlighet att lämna arbetslöshet och utanförskap förbättras.

Genom sitt beslut den 23 november 2016 fastställde riksdagen att de samlade utgifterna för utgiftsområde 19 Regional tillväxt inte får överstiga 3 595 481 000 kronor 2017 (bet. 2016/17:FiU1). Kristdemokraternas förslag inom utgiftsområdet överstiger denna nivå och kan således formellt inte tillstyrkas. Jag står trots det fast vid uppfattningen att anslagen inom utgiftsområde 19 borde ha utformats i enlighet med förslaget i Kristdemokraternas motion 2016/17:3399. Kristdemokraternas budgetalternativ bör dock ses som en helhet och jag väljer därför att avstå från att delta i beslutet om anslagen för 2017. I det följande redovisar jag Kristdemokraternas syn på den regionala tillväxtpolitiken och våra förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

För oss kristdemokrater är den regionala tillväxtpolitikens främsta uppgift att bidra till utvecklingen av livskraftiga regioner i hela landet. Vår vision är att hela landet ska leva. Såväl människor som företag över hela Sverige ska ges goda förutsättningar att växa och utvecklas. Både näringslivets villkor och de miljöer människor bor och verkar i påverkar Sveriges hållbara tillväxt. Oavsett var i landet man bor ska alla människor kunna ta del av samhällets grundläggande sociala rättigheter och ges rimliga förutsättningar att försörja sig och utveckla sin omgivning. Regionala tillväxtinsatser behöver kombineras med generella insatser på nationell nivå för jobb, utbildning, infrastruktur och förbättrat företagsklimat.

Konkurrenskraftiga företag, goda kommunikationer och attraktiva livs- och boendemiljöer samt tillgång till offentlig och kommersiell service är avgörande för regioners och kommuners utvecklingsmöjligheter. Goda förutsättningar för näringslivet är också väsentligt för en levande gles- och landsbygd. Det räcker inte med förändringar enbart på arbetsmarknadsområdet för att minska arbetslösheten utan näringslivspolitikerna måste samtidigt ge stabila, goda och förenklade villkor för fler och växande företag. Det privata näringslivet har varit, är och kommer även framgent att vara ryggraden i Sveriges välfärd. För att företagandet på landsbygden ska överleva långsiktigt behöver hela landsbygdens struktur värnas och utvecklas, med möjligheter till boende, kommunikationer, trygghet, service, fritid och annat som skapar en

levande bygd. Landsbygdens perspektiv måste finnas med i allt beslutsfattande.

För att främja den regionala tillväxten och människors möjligheter att bo och leva i hela landet vill jag och Kristdemokraterna också öka investeringarna i väg- och järnvägsunderhållet på landsbygden. Effektiva kommunikationer och transporter är viktiga för att företag ska kunna etablera sig på mindre orter runt om i landet. Det är dessutom en förutsättning för en tillväxt som utvecklar välståndet och sysselsättningen i hela landet. Vidare är satsningar på kollektivtrafiken av stor vikt för såväl en stark regional tillväxt och goda levnadsvillkor på landsbygden som för integrationen och sysselsättningen. I detta sammanhang vill jag även lyfta fram betydelsen av de regionala flygplatsernas betydelse dels för kommunikationer mellan storstäderna och de mindre orterna, dels för stöd för lokalsamhället genom att de används av ambulansflyg, brandflyg samt flygningar med kustbevakning, tull och polis.

På lands- och i glesbygden finns stora utvecklingsmöjligheter, inte minst inom den snabbväxande besöksnäringen och upplevelseindustrin men också inom produktion av förnybar energi och miljöteknik, småskalig produktion av livsmedel, utveckling av hållbara vattenbruk eller inom skogsnäringen för att ge några exempel. Men utmaningarna för Sveriges lands- och glesbygd är stora, och skiljer sig delvis åt. Kristdemokraterna vill vända den negativa utvecklingen som lands- och glesbygden befinner sig i genom en politik som syftar till att ge landsbygden goda förutsättningar för utveckling, främja ett starkt civilsamhälle, bidra till att forma ett gott förvalterskap, förbättra kommunikationerna, underlätta företagandet och ta bort regelverk som missgynnar gles- och landsbygd. Jag anser att de satsningar som görs inom landsbygdsprogrammet är viktiga för att förbättra förutsättningarna för jobb och tillväxt i gles- och på landsbygden.

Med rätt resurser kan glesbygden och landsbygden spela en nyckelroll i mottagandet av flyktingar från krig och katastrofer. I glesbygden råder inte samma bostadsbrist som i städerna, och många kommuner kämpar mot utflyttning snarare än överbefolkning. Jag och övriga kristdemokrater tror på människans inneboende kraft och vet att det civila samhället och mötet mellan människor är avgörande komponenter för en lyckad integration. För att hela Sverige ska leva krävs dock att grundläggande offentlig och kommersiell service finns tillgänglig också i gles- och landsbygdskommuner. I vissa glesbygder är förutsättningarna begränsade för kommersiella aktörer att kunna bidra till och skapa en god tillgång till kommersiell service. Kristdemokraterna har därför föreslagit en ökning av anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder för stödet till kommersiell service på landsbygden med 40 miljoner kronor per år under perioden 2017–2020, vilket i jämförelse med regeringens förslag är 4 miljoner kronor mer per år.

I motionerna 2016/17:2659 (KD) och 2016/17:3399 (KD) presenterar Kristdemokraterna ett stort antal förslag som på olika sätt bidrar till att skapa livskraftiga regioner i hela landet. Vi kristdemokrater har även tillsammans med övriga allianspartier redovisat våra partiers gemensamma syn på regional

tillväxt i motion 2016/17:3125 (M, C, L, KD). När dessa motioner behandlas av riksdagen senare under innevarande riksmöte får jag möjlighet att återkomma och ytterligare redogöra för den politik för att skapa en stark regional tillväxt som jag förordar.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2016/17:1 Budgetpropositionen för 2017 utgiftsområde 19:

1. Riksdagen anvisar för budgetåret 2017 ramanslagen under utgiftsområde 19 Regional tillväxt enligt tabell 1.1 [Här avses anslagstabellen på s. 7 i prop. 2016/17:1 utg.omr. 19.]
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2017 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som anges i tabell 1.2 [Här avses anslagstabellen på sid. 7 i prop. 2016/17:1 utg.omr. 19.]

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:2659 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillgång till offentlig och kommersiell service och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3399 av Penilla Gunther m.fl. (KD):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2016/17:3440 av Helena Lindahl m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2016/17:3461 av Said Abdu m.fl. (L):

Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

BILAGA 2
Regeringens och oppositionens
anslagsförslag

Anslag för 2017 inom utgiftsområde 19 Regional
tillväxt

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen				
		M	SD	C	L	KD
1:1 Regionala tillväxtåtgärder	1 557 637			-20 000	-88 000	+4 000
1:2 Transportbidrag	400 864					
1:3 Europeiska regionala ut- vecklingsfonden perioden 2014–2020	1 636 980					
Summa för utgiftsområdet	3 595 481	±0	±0	-20 000	-88 000	+4 000

BILAGA 3

Regeringens och oppositionens förslag till beställningsbemyndiganden

Utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Tidsperiod	Avvikelse från regeringen				
				M	SD	C	L	KD
1:1	Regionala tillväxtåtgärder	2 950 000	2018–2024					
1:3	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	4 200 000	2018–2023					
Summa beställnings- bemyndiganden		7 150 000		±0	±0	±0	±0	±0

BILAGA 4

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2017 inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Tusental kronor

Ramanslag		Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1	Regionala tillväxtåtgärder	±0	1 557 637
1:2	Transportbidrag	±0	400 864
1:3	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	±0	1 636 980
Summa för utgiftsområdet		±0	3 595 481

BILAGA 5

Utskottets förslag till beställningsbemyndiganden

Utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Tusental kronor

Ramanslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag	Tidsperiod
1:1 Regionala tillväxtåtgärder	±0	2 950 000	2018–2024
1:3 Europeiska regionala utvecklings- fonden perioden 2014–2020	±0	4 200 000	2018–2023
Summa beställningsbemyndiganden	±0	7 150 000	